

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 90/07-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 13. júna 2007 predbežne prerokoval sťažnosť L. D., Ž., zastúpeného advokátom JUDr. Š. K., K., za účasti M. M., Ž., pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Žehra konaných 2. decembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť L. D. **p r i j í m a** na ďalšie konanie.
2. Návrhu L. D. na vydanie predbežného opatrenia **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. decembra 2006 osobne doručená sťažnosť L. D., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), za účasti M. M., Ž. (ďalej len „zvolený starosta“), pre namietanú neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Žehra konaných 2. decembra 2006.

Sťažovateľ sa uchádzal ako nezávislý kandidát pod poradovým č. 1 o funkciu starostu obce Žehra. Podľa zoznamu voličov bolo vo volebnom obvode 823 osôb s aktívnym volebným právom. Počet odovzdaných platných hlasovacích lístkov bol 577.

Zvolený starosta získal celkom 311 platných hlasov a sťažovateľ získal 155 platných hlasov, teda viac ako 18 % možných hlasov všetkých oprávnených voličov a viac ako 26 % všetkých platne odovzdaných hlasov. Znamená to, že sťažovateľ je oprávnený v zmysle § 59 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) podať sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Sťažovateľ považuje voľby starostu za neplatné, lebo podľa neho boli neústavné a nezákonné. Svoje tvrdenie založil na týchto desiatich dôvodoch:

1. Bola porušená tajnosť hlasovania pri voľbách, lebo veľká časť oprávnených voličov sa odobrala do priestoru vyhradeného na úpravu hlasovacích lístkov v sprievode inej osoby, a to aj napriek tomu, že nešlo ani o voličov s telesným postihnutím brániacim upraviť hlasovací lístok, ale ani o voličov, ktorí nemôžu čítať alebo písať. Zákonný zákaz takéhoto postupu vyplývajúci z ustanovenia § 29 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“) sa nerešpektoval a uvedené ustanovenie bolo často porušované. Hoci členovia okrskovej volebnej komisie (ďalej len „komisia“) upozorňovali voličov na porušovanie volebného zákona, voliči a „sprevádzajúce osoby“ upozornenia ignorovali.

2. Bola porušená sloboda hlasovania, keď jeden z kandidátov ovplyvňoval voličov tak, že im dával pokyny, ako majú upravovať hlasovacie lístky a posielal ich voliť v sprievode ďalších osôb. Voliči súčasne dostali lístok s číslom 5, aby vedeli, aké poradové číslo majú zakrúžkovať.

3. Bol sťažený prístup k výkonu volebného práva, a to ako dôsledok sťaženého prístupu voličov do volebnej miestnosti, keďže pred ňou stála skupina voličov brániaca ostatným vstúpiť do volebnej miestnosti. Následkom tejto skutočnosti časť voličov vykonala volebný akt až na opakovaný pokus a niektorí radšej nevolili vôbec. Túto skutočnosť evidovala aj komisia, ktorá privolala príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky (ďalej len „polícia“). Tá ponechala v obci stálu hliadku, ktorá však nedokázala zamedziť sťaženému výkonu volebného práva.

4. Činnosť komisie bola v podstate len formálna. Hoci vynaložila značné úsilie, nebola spôsobilá zabezpečiť poriadok vo volebnej miestnosti, ale ani dodržiavanie

volebného zákona. Členovia komisie si boli uvedenej situácie vedomí, o čom svedčí ich odmietnutie podpísať zápisnicu o výsledku volieb.

5. Časť voličov nemohla voliť, lebo podmienky vo volebnej miestnosti neumožňovali niektorým voličom ani po opakovanom pokuse dostať sa do volebnej miestnosti a vykonať volebný akt. Nepriechodnosť chodby pred volebnou miestnosťou, resp. sťažený vstup do volebnej miestnosti úzko súvisí s porušením volebného moratória, pretože volebná kampaň porušujúca volebné moratórium prebiehala aj v čase volieb na chodbe pred volebnou miestnosťou.

6. Bolo porušené volebné moratórium vyplývajúce zo zákona o voľbách. Odovzdávanie lístkov s poradovým číslom kandidáta priamo pred dverami volebnej miestnosti je závažným porušením volebným zákonom stanoveného volebného moratória. Veľké množstvo týchto lístkov ostalo priamo na zemi na chodbe pred volebnou miestnosťou, ale aj vonku pred budovou, v ktorej bola volebná miestnosť. O dodržiavaní volebného moratória sa nedá ani len uvažovať, pretože voliči boli do poslednej chvíle presvedčení voliť v prospech zvoleného starostu, a to dokonca priamo pred dverami do volebnej miestnosti.

7. Časť voličov už v priebehu volieb podala sťažnosť komisii, v ktorej namietala tak nedodržanie volebného moratória, ako aj skutočnosť, že jeden z kandidátov dával pred volebnou miestnosťou voličom pokyny, koho majú voliť, t. j. aké číslo majú na hlasovacom lístku zakrúžkovať. Okrem toho upozornila aj na to, že voliči chodili voliť po dvoch.

8. Členovia komisie a rovnako aj členovia miestnej volebnej komisie odmietli podpísať zápisnice práve z dôvodu porušovania volebného zákona.

9. Pozorovateľ „Občianskeho oka“ L. H. nebol nestranným pozorovateľom, lebo pravidelne upozorňoval vstupujúcich voličov, koho majú voliť, teda robil kampaň v prospech zvoleného starostu. V niektorých prípadoch robil sprievod až do miesta na úpravu hlasovacích lístkov. Aktívne zasahoval do volebného procesu a na túto skutočnosť bol upozornený komisiou. Aj napriek upozorneniu v tejto činnosti pokračoval a prestal s ňou až po príchode polície.

10. Výsledky volieb vyhlásila zamestnankyňa obce a členka miestnej volebnej komisie M. M. 4. decembra 2006. Sťažovateľ nevie o tom, že by tieto výsledky bola vyhlásila aj samotná miestna volebná komisia. M. tak urobila na naliehanie zvoleného

starostu. Sťažovateľ dodáva, že z opatrnosti podal sťažnosť ústavnému súdu v zákonnej desaťdňovej lehote počítanej od vyhlásenia výsledkov volieb M. Je totiž možné, že samotný proces volieb sa vlastne ani neukončil. Činnosť volebných komisií bola iba formálna, bez schopnosti zabezpečiť zákonný a ústavne súladný priebeh volieb. Na základe toho si sťažovateľ myslí, že voľby boli neústavné a nezákonné v celom ich priebehu, nielen v jednotlivých štádiách volebného procesu.

Sťažovateľ na dôkaz svojich tvrdení navrhuje vypočuť členov komisie, členov miestnej volebnej komisie, ale aj ďalších svedkov, prikladá viaceré čestné prehlásenia a ďalšie listinné dôkazy. Navrhuje aj zadováženie vyjadrenia polície v tejto veci.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vyhlásil voľby starostu obce Žehra konané 2. decembra 2006 za neplatné. Okrem toho požaduje vydanie predbežného opatrenia, ktorým by sa uložilo miestnej volebnej komisii zdržať sa vydania osvedčenia o zvolení za starostu zvolenému starostovi do rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej.

Z rozhodnutia miestnej volebnej komisie v Žehre č. 6/2006-10-12 z 12. októbra 2006 vyplýva, že sťažovateľ bol zaregistrovaný ako kandidát pre voľby starostu obce.

Zo zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledku volieb spísanej 3. decembra 2006 o 00.45 h vyplýva, že v zozname voličov bolo zapísaných 823 voličov, obálky boli vydané 608 voličom, odovzdaných bolo 606 obálok, platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby starostu obce bolo 577, sťažovateľ získal 155 platných hlasov a zvolený starosta získal 311 platných hlasov. Zápisnica nie je podpísaná členmi volebnej komisie, podpísala ju iba zapisovateľka a členovia miestnej volebnej komisie I., M., K., L. a K. ju odmietli podpísať „z dôvodu neustáleho porušovania volebného zákona. Zároveň akceptujeme výsledky volieb a žiadame tento problém riešiť.“

Zo zápisnice komisie o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva a o voľbách starostu obce spísanej 3. decembra 2006 o 00.45 h vyplývajú totožné fakty ako zo zápisnice miestnej volebnej komisie. I v tomto prípade členovia komisie (ktorí sú totožní s členmi

miestnej volebnej komisie) odmietli zápisnicu podpísať s rovnakým odôvodnením, pričom zápisnicu podpísala iba zapisovateľka.

Zo sťažnosti podanej Obecnému úradu Žehra 2. decembra 2006 adresovanej miestnej volebnej komisii podpísanej siedmimi nečitateľnými podpismi ako podpismi voličov vyplýva, že podpísaní voliči sa sťažujú z dôvodu nedodržania volebného moratória zo strany kandidáta na starostu obce. Počas dňa ich ovplyvňoval, taktiež im dával aj konkrétne pokyny k voľbám, t. j. čísla, ktoré majú zakrúžkovať, a okrem toho chodili do volebnej miestnosti po dvoch.

Z čestného prehlásenia M. P. z 12. decembra 2006 vyplýva, že kandidoval na funkciu starostu obce Žehra a zároveň ako občan s volebným právom bol svedkom skutočnosti, že pred volebnou miestnosťou boli voliči ovplyvňovaní odovzdávaním lístkov s uvedením čísla kandidáta, ktorého mali voliť. Zároveň bol svedkom toho, že v predsieni volebnej miestnosti sa zdržiavali občania rómskej národnosti, ktorí v značnom počte svojou fyzickou prítomnosťou bránili vstupu občanom na vykonanie volebného práva. Jemu vstup umožnili, a to pravdepodobne preto, aby sa ako kandidát na starostu pred volebnou miestnosťou nezdržiaval.

Z čestných prehlásení P. J. a P. M. z 12. decembra 2006, ktoré sú takmer identické, vyplýva, že sa ako voliči chceli zúčastniť volieb v obci Žehra 2. decembra 2006. Pri príchode pred volebnú miestnosť zistili, že v dôsledku prítomnosti značného počtu občanov rómskej národnosti budú musieť na vykonanie volebného práva počkať. Avšak ani po 45 minútach čakania (v prípade P. J.), resp. po 30 minútach čakania (v prípade P. M.) sa situácia nezmenila. Preto sa rozhodli, že na vykonanie volebného práva sa dostavia opätovne. Pri opätovnom pokuse sa situácia nezmenila. Z obavy, že by im mohlo byť ublížené, nesnažili sa presadiť si možnosť vstupu do volebnej miestnosti. Po tom, čo sa neskôr opätovne informovali, či sa situácia pred volebnou miestnosťou nezmenila, pričom im bolo oznámené, že rovnaká situácia pretrváva, radšej upustili od vykonania volebného práva.

Zo spisu ústavného súdu sp. zn. Rvp 1938/06 vyplýva, že M. P. a spol. (celkom 86 sťažovateľov) podali 13. decembra 2006 sťažnosť aj v súvislosti s voľbami poslancov obecného zastupiteľstva v obci Žehra s tým, aby voľby poslancov boli vyhlásené za neplatné.

II.

Ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí, pričom zistil nasledovné: Právomoc ústavného súdu konať vo veci je daná v čl. 129 ods. 2 ústavy. Sťažnosť podal kandidát, ktorý vo voľbách získal viac ako 10 % platných hlasov, teda je podaná oprávnenou osobou. Sťažnosť bola podaná v 10-dňovej lehote podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Sťažnosť má zákonom predpísané náležitosti. Sťažovateľ jasne uvádza, akým skutkovým stavom došlo podľa jeho názoru k porušeniu presne špecifikovaných ustanovení ústavy a volebného zákona. Na podporu svojich tvrdení priložil listiny (ich fotokópie) a iné dôkazy alebo takéto dôkazy navrhol.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľom opísaný skutkový stav mohol znamenať porušenie ústavy a volebného zákona, že tento skutkový stav zároveň mohol ovplyvniť, kto bol zvolený za starostu, a že jeho opis skutkového stavu nemožno pokladať za zjavne nepravdivý alebo nesprávny. Preto sťažnosť nie je ani zjavne neopodstatnená.

Keďže ústavný súd nezistil v rámci predbežného prerokovania sťažnosti žiadny dôvod na jej odmietnutie, prijal ju podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie (bod 1 výroku uznesenia).

Ústavný súd nezistil splnenie zákonných podmienok pre vydanie predbežného opatrenia v znení požadovanom sťažovateľom, a preto tejto požiadavke sťažovateľa nemohol vyhovieť (bod 2 výroku uznesenia).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júna 2007